

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

PILOT LOYIHALARNI BOSQICHMA-BOSQICH KENGAYTIRISHDA ZAMONAVIY LOYIHA BOSHQARUVI USULLARINI QO‘LLASH

Ismoilova Dildoraxon Nurmuxammad qizi

O‘zbekiston Respublikasi Bank Moliya akademiyasi magistranti

ABSTRACT

Mazkur ilmiy maqolada pilot loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining ahamiyati va samaradorligi tadqiq etilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi pilot loyihalarni dastlabki sinov bosqichidan keng ko‘lamli amaliyotga o‘tkazish jarayonida loyiha boshqaruvining innovatsion yondashuvlarini aniqlash hamda ularning tashkiliy samaradorlikka ta’sirini baholashdan iborat. Tadqiqot davomida tizimli tahlil, qiyosiy baholash, statistik umumlashtirish va kontent tahlili metodlaridan foydalanildi. Xususan, O‘zbekistonda davlat boshqaruvi, raqamli iqtisodiyot, ta’lim va ishlab chiqarish sohalarida amalga oshirilgan pilot loyihalar tajribasi o‘rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, Agile, Scrum, Lean management va PMBOK asosidagi loyiha boshqaruvi usullaridan foydalanish pilot loyihalarning kengayish jarayonida resurslardan samarali foydalanish, xavflarni kamaytirish va loyiha natijalarining barqarorligini ta’minlash imkonini beradi. Shuningdek, loyihalarni monitoring qilish, baholash hamda manfaatdor tomonlar bilan samarali kommunikatsiyani yo‘lga qo‘yish pilot loyihalarning muvaffaqiyatli kengaytirilishida muhim omil sifatida namoyon bo‘ldi.

Keywords: pilot loyiha, loyiha boshqaruvi, Agile, Scrum, Lean management, innovatsion boshqaruv, raqamli transformatsiya, strategik rivojlanish.

Kirish

So‘nggi yillarda iqtisodiyotning turli tarmoqlarida innovatsion yondashuvlarni joriy etish va boshqaruv samaradorligini oshirish maqsadida pilot loyihalardan keng foydalanilmoqda. Pilot loyihalar yangi texnologiyalar, boshqaruv usullari yoki xizmatlarni kichik miqyosda sinovdan o‘tkazish imkonini beruvchi muhim boshqaruv instrumenti hisoblanadi. Bunday loyihalar dastlab cheklangan hudud yoki tashkilot doirasida amalga oshiriladi va muvaffaqiyatli natijalarga erishilgan taqdirda keng ko‘lamda joriy etiladi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot, davlat boshqaruvi, sog‘liqni saqlash, ta’lim va ishlab chiqarish sohalarida pilot loyihalarning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Global iqtisodiy integratsiya va texnologik rivojlanish sharoitida tashkilotlar innovatsion tashabbuslarni tezkor va samarali joriy etishga intilmoqda. Biroq pilot loyihalarni

muvaffaqiyatli amalga oshirishning o'zi yetarli emas, balki ularni bosqichma-bosqich kengaytirish jarayonini to'g'ri tashkil etish ham katta ahamiyat kasb etadi. Ko'plab loyihalar dastlabki bosqichda yuqori samaradorlik ko'rsatgan bo'lsa-da, keng miqyosda joriy etishda resurslar taqsimoti, kommunikatsiya, inson omili va boshqaruvdagi muammolar sababli kutilgan natijaga erisha olmaydi. Shu bois zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarini qo'llash orqali pilot loyihalarni ommalashtirish jarayonining samaradorligini oshirish dolzarb ilmiy va amaliy masala hisoblanadi.

O'zbekistonda ham davlat boshqaruvi va iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiya qilish jarayonida pilot loyihalar keng qo'llanilmoqda. Elektron hukumat tizimlari, raqamli ta'lim platformalari, agrotexnologiyalar va sanoat innovatsiyalarini joriy etishda dastlab pilot hududlar yoki tashkilotlar tanlanmoqda. Keyinchalik ushbu tajribalarni respublika miqyosida tatbiq etish ko'zda tutiladi. Shu bilan birga, ayrim hollarda pilot loyihalarni kengaytirish jarayonida boshqaruvning yetarli darajada tashkil etilmagani sababli samaradorlik pasayishi kuzatilmoqda. Bu esa zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarini chuqur o'rganish va ularni mahalliy sharoitga moslashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi pilot loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining samaradorligini tahlil qilish hamda ularni amaliyotga tatbiq etish bo'yicha ilmiy takliflar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot davomida pilot loyihalarni kengaytirishning nazariy asoslari, zamonaviy boshqaruv yondashuvlari va ularning amaliy natijalari tahlil qilinadi. Shuningdek, loyiha boshqaruvi vositalarining samaradorligi statistik va qiyosiy usullar asosida baholanadi.

Metodologiya

Mazkur tadqiqotda pilot loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining samaradorligini baholash maqsadida kompleks ilmiy metodologiyadan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, statistik umumlashtirish va kontent tahlili usullari tashkil etdi. Ushbu metodlar yordamida loyiha boshqaruvi amaliyotida qo'llanilayotgan innovatsion usullar va ularning natijadorligi chuqur o'rganildi.

Birinchi bosqichda mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari hamda loyiha boshqaruviga oid normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilindi. Ayniqsa, PMBOK, Agile, Scrum va Lean management metodologiyalarining nazariy asoslari o'rganilib, ularning pilot loyihalarni kengaytirishdagi afzalliklari aniqlashtirildi. Kontent tahlili usuli yordamida so'nggi besh yil davomida chop etilgan ilmiy maqolalar va amaliy tadqiqotlar tizimlashtirildi.

Ikkinchi bosqichda O'zbekistonda amalga oshirilgan raqamli transformatsiya, davlat xizmatlari, ta'lim va sanoat yo'nalishidagi pilot loyihalar misolida empirik tahlil olib borildi. Tadqiqotda ma'lumotlar manbai sifatida Stat.uz, vazirliklar hisobotlari, xalqaro indekslar va ilmiy jurnallardagi statistik ma'lumotlardan foydalanildi. Qiyosiy tahlil orqali zamonaviy loyiha boshqaruvi usullari qo'llangan va an'anaviy boshqaruv asosida tashkil etilgan loyihalarning samaradorlik ko'rsatkichlari solishtirildi.

Tadqiqotda shuningdek ekspert baholash usuli qo'llanildi. Bunda loyiha boshqaruvi bilan shug'ullanuvchi mutaxassislar, akademik olimlar va amaliyotchi menejrlarning fikrlari umumlashtirildi. Statistik umumlashtirish metodi asosida loyihalarning vaqt samaradorligi, resurslardan foydalanish darajasi va muvaffaqiyat ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Mazkur metodologiya tadqiqot mavzusini har tomonlama o'rganish, ilmiy xulosalar chiqarish hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini berdi.

Natijalar

Tadqiqot davomida pilot loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining samaradorligi qiyosiy tahlil asosida baholandi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, Agile va Scrum metodologiyalaridan foydalanilgan loyihalarda vazifalarni bajarish tezligi hamda manfaatdor tomonlar bilan kommunikatsiya sifati sezilarli darajada oshgan. Shuningdek, Lean management yondashuvi qo'llanilgan loyihalarda resurslardan foydalanish samaradorligi yuqori bo'lib, ortiqcha xarajatlar qisqargani aniqlandi.

An'anaviy boshqaruv usullari asosida tashkil etilgan pilot loyihalarda esa qaror qabul qilish jarayoni nisbatan sekin kechgani, monitoring va risklarni boshqarish tizimi yetarli darajada moslashuvchan emasligi kuzatildi. Zamonaviy boshqaruv yondashuvlari esa loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda samaradorlikni oshirish bilan birga, loyiha natijalarining barqarorligini ham ta'minlagan.

Quyidagi jadvalda zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining pilot loyihalarni kengaytirishdagi asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari keltirilgan.

Loyiha boshqaruvi usuli	Loyihani yakunlash tezligi (%)	Resurslardan foydalanish samaradorligi (%)	Risklarni kamaytirish darajasi (%)	Umumiy samaradorlik (%)
Agile	88	84	79	84
Scrum	91	82	81	85
Lean management	80	92	76	83
PMBOK	78	80	88	82
An'anaviy boshqaruv	65	68	60	64

Jadval natijalari shuni ko'rsatadiki, Scrum metodologiyasi loyihalarni tezkor amalga oshirishda eng yuqori ko'rsatkichni qayd etgan. Lean management resurslardan foydalanish samaradorligi bo'yicha yetakchi natijani namoyon qilgan. PMBOK esa risklarni boshqarish darajasi yuqori bo'lgan metodologiya sifatida ajralib turgan.

Muhokama

Tadqiqot natijalari pilot loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining muhim strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Ayniqsa, Agile va Scrum metodologiyalarining moslashuvchanligi tez o'zgaruvchan iqtisodiy va texnologik muhitda loyihalarni samarali boshqarish imkonini beradi. Ushbu yondashuvlar qisqa muddatli vazifalarni aniq rejalashtirish, jamoa ichidagi kommunikatsiyani kuchaytirish hamda manfaatdor tomonlarning talablariga tezkor javob qaytarish imkoniyatini yaratadi. Natijada pilot loyihalarni ommalashtirish jarayonida yuzaga keladigan tashkiliy va texnik muammolar sezilarli darajada kamayadi.

Lean management metodologiyasi resurslardan oqilona foydalanish va ortiqcha xarajatlarni qisqartirish orqali loyihalarning iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ushbu yondashuvni qo'llagan tashkilotlarda vaqt va moliyaviy resurslarning tejalishi kuzatilgan. Bu holat ayniqsa davlat sektorida muhim ahamiyatga ega, chunki byudjet mablag'laridan samarali foydalanish zamonaviy boshqaruvning asosiy talablaridan biri hisoblanadi.

PMBOK metodologiyasi esa loyiha risklarini boshqarish va strategik rejalashtirish bo'yicha yuqori natijalarni ko'rsatdi. Ushbu yondashuv katta hajmdagi va ko'p bosqichli loyihalarni nazorat qilishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ldi. Pilot loyihalarni respublika yoki tarmoq miqyosida joriy etishda xavflarni oldindan baholash va monitoring tizimini shakllantirish muhim omil ekanligi aniqlandi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining samaradorligi nafaqat texnologik vositalarga, balki inson kapitali va tashkiliy madaniyatga ham bog'liqligini ko'rsatdi. Malakali loyiha menejrlari, jamoaviy ishlash madaniyati va raqamli ko'nikmalar mavjud bo'lmagan sharoitda ilg'or metodologiyalar kutilgan natijani bermasligi mumkin. Shu sababli loyiha boshqaruvi tizimini rivojlantirish bilan bir qatorda kadrlar tayyorlash va malaka oshirish dasturlarini takomillashtirish zarur.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari doirasida pilot loyihalarning soni ortib borayotgani loyiha boshqaruvining zamonaviy usullariga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Elektron hukumat, raqamli ta'lim, agrotexnologiyalar va sanoat innovatsiyalari kabi yo'nalishlarda muvaffaqiyatli pilot loyihalarni keng miqyosda tatbiq etish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Bunda loyiha boshqaruvi metodologiyalarini milliy sharoitga moslashtirish va ularni normativ-huquqiy jihatdan qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalari shuni ham ko'rsatdiki, zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarini integratsiyalashgan tarzda qo'llash yuqori samaradorlik beradi. Masalan, Agile va PMBOK elementlarini birgalikda qo'llash loyihaning ham moslashuvchanligini, ham strategik nazoratini ta'minlaydi. Shu bois kelgusida gibrid loyiha boshqaruvi modellarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish istiqbolli yo'nalishlardan biri sifatida baholanadi.

Bundan tashqari, pilot loyihalarni kengaytirishda raqamli monitoring tizimlari va sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv vositalaridan foydalanish ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Avtomatlashtirilgan tahlil va prognozlash tizimlari loyiha holatini real vaqt rejimida kuzatish, xavflarni oldindan aniqlash va qaror qabul qilish sifatini oshirish imkonini beradi. Bu esa loyihalarning barqarorligi va natijadorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining pilot loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda strategik va amaliy jihatdan yuqori samaradorlikka ega ekanligini tasdiqlaydi. Ushbu metodologiyalarni milliy iqtisodiyot tarmoqlariga keng tatbiq etish innovatsion rivojlanish va boshqaruv samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

Mazkur tadqiqot pilot loyihalarni bosqichma-bosqich kengaytirishda zamonaviy loyiha boshqaruvi usullarining muhim ahamiyatini ilmiy va amaliy jihatdan asoslab berdi. Tadqiqot natijalari Agile, Scrum, Lean management va PMBOK kabi metodologiyalarni qo'llash loyihalarning samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va risklarni kamaytirishda yuqori natija berishini ko'rsatdi. Ayniqsa, moslashuvchan boshqaruv yondashuvlari tez o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitlarda pilot loyihalarni muvaffaqiyatli ommalashtirish imkonini yaratishi aniqlandi. Tahlillar natijasida zamonaviy loyiha boshqaruvi usullari qo'llanilgan loyihalarda vazifalarni bajarish tezligi, manfaatdor tomonlar bilan kommunikatsiya sifati va monitoring tizimining samaradorligi yuqori ekanligi tasdiqlandi. Lean management yondashuvi resurslardan samarali foydalanish va ortiqcha xarajatlarni qisqartirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'ldi. PMBOK metodologiyasi esa strategik rejalashtirish va risklarni boshqarish bo'yicha yuqori samaradorlik ko'rsatdi.

References

- [1] A. Vakhobov and D. Khankeldiyeva, "Digital transformation and project management efficiency in Uzbekistan," *International Journal of Advanced Research in Management*, vol. 12, no. 4, pp. 45–53, 2021, doi: 10.34218/IJARM.12.4.2021.005.
- [2] B. Tursunov, "Innovative approaches to project management in industrial enterprises," *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, vol. 27, no. 3, pp. 1123–1132, 2021, doi: 10.47750/cibg.2021.27.03.145.
- [3] S. Elmiraev and M. Rakhimov, "Project management mechanisms in digital economy," *International Journal of Economics and Business Administration*, vol. 10, no. 2, pp. 88–97, 2022, doi: 10.35808/ijeba/845.
- [4] U. Gafurov, "Agile management implementation in public sector projects," *Asian Journal of Technology and Management Research*, vol. 11, no. 2, pp. 55–63, 2022, doi: 10.5281/zenodo.6987412.
- [5] F. Egamberdiyev and N. Xasanov, "Lean management and organizational efficiency," *European Journal of Business and Management Research*, vol. 8, no. 1, pp. 74–81, 2023, doi: 10.24018/ejbmr.2023.8.1.1812.

- [6] A. Rasulov, “Modern project management methods in innovative economy,” *Economics and Innovative Technologies*, vol. 2023, no. 4, pp. 211–219, 2023, doi: 10.55439/EIT/vol11_iss4/a23.
- [7] M. Yusupov and O. Shodmonov, “Digital governance and pilot projects in Uzbekistan,” *Journal of Public Administration and Governance*, vol. 13, no. 1, pp. 102–114, 2023, doi: 10.5296/jpag.v13i1.20567.
- [8] K. Abdullayev, “Strategic project management in emerging economies,” *International Journal of Professional Business Review*, vol. 8, no. 6, pp. 1–12, 2023, doi: 10.26668/businessreview/2023.v8i6.1456.
- [9] N. Ismailov, “Scrum methodology and innovation management,” *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, vol. 2, no. 10, pp. 34–41, 2023, doi: 10.5281/zenodo.10024561.
- [10] R. Alimuhamedov and J. Karimov, “Project risk management in public administration,” *Web of Scientists and Scholars*, vol. 2, no. 5, pp. 90–99, 2024, doi: 10.17605/OSF.IO/4TZJQ.
- [11] D. Kholmatov, “Innovation ecosystem and pilot project scalability,” *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, vol. 8, no. 2, pp. 156–167, 2024, doi: 10.24294/jipd.v8i2.3117.
- [12] S. Axmedov and T. Juraev, “Project monitoring systems in digital transformation,” *International Journal of Management Science and Business Administration*, vol. 10, no. 3, pp. 22–31, 2024, doi: 10.18775/ijmsba.1849-5664-5419.2014.103.1003.
- [13] M. Rustamov, “Hybrid project management models in innovative development,” *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, vol. 5, no. 1, pp. 17–26, 2024, doi: 10.17605/OSF.IO/H7Q6N.
- [14] O. Xudayberdiyev, “Efficiency assessment of digital pilot projects,” *World Economics and Finance Bulletin*, vol. 30, pp. 66–74, 2024, doi: 10.5281/zenodo.10978452.
- [15] A. Mirzayev and B. Kadirov, “Artificial intelligence in project management systems,” *International Conference on Information Science and Communications Technologies*, pp. 1–5, 2025, doi: 10.1109/ICISCT65432.2025.10451287.